

<p>Toimetus ja tallus TALLINNAS, Pagarl uul. nr. 1</p> <p></p> <p>Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind kättesaatmisega: Iga 10 numbril eest 5 marka.</p> <p></p> <p>Kuulutuste ja teadaannete hind: Iga korpusrea eest 50 penni.</p>
<p>Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.</p>		

Nr 23

Laupäeval, 23. augustil 1919.

I. aastakäik.

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Väljavõtte käsust Wabariigi sõjawägede nr. 134.
2. Väljavõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakästudest.
3. Sõjaministri päewakäst nr. 45.
4. Meie sõjawäe mündri kirjeldus.
5. Juuliku aruanne meie kaotuste kohta wabadusesõjas.

Üleüldine osa:

1. Wäiteriitide sõjawägi (J. Soots).
2. Meie sõjawäe aukraadidest. (Miles.)
3. Seisukord meie wäerindadel.
4. Rahewõitlus õhus. (R. Requadt.)
5. Sõja Ringkonna kohtu istumiselt.
6. Segateated.
7. Kirjawastused.
8. Kuulutused.

Ametlik osa.

Käst Wabariigi sõjawägede.

Nr. 134.

Tallinnas, 12. augustil 1919.

§ 1.

Soomusrongi „Kaptän Irw“ ülem, leitnant Eduard Ne p s, ülendasse Wabaduse sõjas paljus lahingutes ülesnäidatud isearaliste wägi- ja kangelasategude eest alamkapteniks, wanusega 1-st juulist 1919 a.

§ 2.

Soomusrongide diwisjoni kästude täitja ohwitser lipnik Aleksander Tilger, ülendasse wabaduse sõjas lahingutes ülesnäidatud tubliduse ja wahuuse eest alamleitnandiks, wanusega 9-st juulist 1919. a.

Sõjawägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

Wäljavõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakästudest.

Nr. 438.

Tallinnas, 10. augustil 1919.

„Waba Maa“ 165. numbris on ära trükitud kirjatüki, mis sõjawäeliste tegewust puudutawad, ilma et neid kirjatükke trükitööde Sõjakontrolli läbiwaatamiseks oleks saadetud. Samuti on fellefamas numbris awaldatud laewateated sõjavarustuse wadamise üle ilma sõjakontrolli lubata. Sarnane sõjaliste teadete omawoliline käsitamine on riigi kaitse suhtes halwam. Sellepärast ja funduslike määruste põhjal 5-st jaanuarist s. a. ja 1-st märtsist s. a. nr. 8 all trahwin „Waba Maa“ toimetust 500 margaga.

Trahw sissenõuda Tallinna komandandil.

Nr. 440.

Tallinnas, 10. augustil 1919.

Minu päewakäsu nr. 126 täienduseks teatan, et nendes linnades, kus peale komandandi weel garnisoni ülem on, allub komandant kõigis sõjalistes küsimustes garnisoni ülemale ja täidab tema sellekohaseid korraldusi.

Nr. 441.

Tallinnas, 10. augustil 1919.

Wene Põhja-Lääne armee ohwitserid, arstid ja ametnikud peale seda, kui nad haigustest eht haawadest paranenud, tulewad saata arstlikele läbiwaatamisele Tallinna komisjoni, mis Swakuatfiooni osakonna inspektori (Kindral-Major G e n n i n g s'i) juures asumas.

Wene Põhja-Lääne armee alamwäelased, kes Eesti Wabariigi Sõjawäe arstlike komisjonide poolt läbi waadatud, tulewad saata Tallinna või Narwa etap-punktitesse, selle järele, misugune linn lähemal.

Nr. 449.

Tallinnas, 12. augustil 1919.

Käsen merewäe ohwitseri endises Wene laewastitus wäljateenitud aja eest autõrgenduste kinnitamiseks ette panna. Autõrgenduse ettepanekud nimetud aja eest wõivad tehtud saada ainult peale faktilist aja wäljateenimist järgmiselt:

1) Митшманн (прапорщикъ флота, мичманъ военнаго времени) leitnandiks — pärast 12 kuulist teenistust tegewas laewastitus ehk peale 24 kuulist teenistust seljatagustes wäeosades wõi talda teenistuses.

2) лейтенантъ (мичманъ флота, поручикъ по адмиралтейству) wanemaks leitnandiks — pärast 18 kuulist teenistust tegewas laewastitus ehk pärast 36 kuulist teenistust seljatagustes wäeosades wõi talda teenistuses.

3) Ванем-лейтенантъ (лейтенантъ флота, штабс-капитанъ по адмиралтейству) kapten-leitnandiks — pärast 24 kuulist teenistust tegewas laewastitus ehk pärast 48 kuulist teenistust seljatagustes wäeosades wõi talda teenistuses.

4) Капитен-лейтенантъ (старшій лейтенантъ, капитанъ по адмиралтейству) ase-kapteniks — pärast 24 kuulist teenistust tegewas laewastitus ehk pärast 48 kuulist teenistust seljatagustes wäeosades wõi talda teenistuses.

5) Асе-капитен (капитанъ II ранга, подполковникъ по адмиралтейству) kapteniks — pärast 24 kuulist teenistust tegewas laewastitus ehk pärast 48 kuulist teenistust seljatagustes wäeosades wõi talda teenistuses.

1. Märkus: Seljataguseks teenistuseks loetakse: a) teenistus seljataguste Merewäe ofade ülema (начальникъ тыла) alla kuuluwatel laewadel, b) teenistus transport-laewastitus (транспортная флотилія, отрядъ транспортовъ), d) teenistus Kaspia, Siberi ja Amuri laewastituses.

2. Märkus: Wene teenistuse aja juure tuleb lugeda teenistuse aeg Põhja-Wene ekspeditsioonis (sõjategevus enamlaste ja sakslaste wastu liitlaste juhatusel), arwates 1-st augustist 1918 a. kuni sealseti teenistusest wabastamiseni.

Ülewalpool tähendub ettepanekud peawad t h t u d saada wormi ja korra järele, nagu see minu päewaläsus nr. 79. 24-st webruarist j. a., ettenähtud on.

Wäljateenitud aja eest Wene laewastitus wõib autõrgenduseks ettepanekud saada üleüldise mitte rohkem, kui kahe oberohwitseri auastmele, näituseks: mitshman — leitnandiks ja wanemaks leitnandiks; ehk jälle ühele oberohwitseri ja ühele staabiohwitseri auastmele, näituseks: kapten leitnandiks ja ase-kapteniks. Staabi-ohwitseri auastmes wõib üleüldise ükskord kinnitud saada, näituseks: kapten-leitnant ase-kapteniks ehk ase-kapten kapteniks.

Et endises Wene laewastitus wäljateenitud aja eest keegi üle kahe aukraadi, nende seas üks staabiohwitseri aukraad, ei wõi saada, tuleb ette, et mitmed saaksid wäga juure wanaduse aukraadis. Et meil täit wõimalust pole teenistust endises Wene merewäes hinnata, iseäranis kui Cesti huwide seisukohale ajuda, siis käsen wiimase aukraadi juures, mis Wene merewäes wäljateenitud aja eest antakse, wanadust anda aukraadis mitte rohkem kui 1-st jaanuarist 1917. a.

Sel juhtumisel, kui keegi saab kaks aukraadi, ja nendest on üks staabiohwitseri aukraad, siis antakse wa-

nadus selles wiimases aukraadis Cesti sõjawäkke teenistusse astumise päewast arwates; wanadus, mis üle selle on, ei wõeta arwele.

Nr. 475.

Tallinnas, 15. augustil 1919.

Suurtükiväe ohwitseride ettevalmistamise suhtel käsen peale Sõjakooli Suurtükiväe patarei 1. kursuse lõppu II. kursust alata.

2. kursuse peale on kõit Sõjaminstri päewaläsus nr. 11. § 1. nõutawad sisseastumise tingimised maksivad, ja mingisugust pehmendust siin lubatud ei saa. Et 2. kursuse lõpetajaid normal-nõuetele wõimalikult lähendada, tuleb wastuwõtmisel iseäraliselt rõhku panna sisseastujate patarei ülema poolt atesteerimise ja soowituse ja suurtükiväe polgu wõi divisjoni ülemate poolt soowituste peale. Wastutuse wastuwõtmise eest panen isiklikult Sõjakooli ülema peale.

2. kursuse alguseks määran 15. oktobri j. a. Kursume kestmus 1 aasta nendele, kes rohkem aega frondil suurtükiväes teeninud ja kellel kõrgem üleüldine haridus. Sisseastujate nimetirjad peawad mitte hiljem kui 1. oktobril j. a. Sõjakooli Suurtükiväe patarei ülema nime peale suurtükiväe polkude, divisjonide ülemate, Soomusrongide Suurtükiväe inspektori ehk Suurtükiväe tagawara patarei ülema poolt ühes metrika, haridust tõendawate tunnistuste, teenistuselehe, lühiteise eluloo kirjelduse ja nõuetawate atestaatidega sisse antud saama.

Nr. 476.

Tallinnas, 15. augustil 1919.

On ette tulnud, et sõjawäe orkestrid on mänginud popurrisid, kuhu Cesti rahwa hümnus on sisse põimitud. Riisama on ka sõjawäe orkester mõnikord rahwa hümnust mänginud mitte küllalt nõutawates oludes, näituseks restoraanides ja joomapidudel.

Hümnus on Cesti rahwale kõrgemaks isamaalikuks pidulikuks laulaks, mida sõjaokester ainult sellekohastes oludes wõib mängida. Sellepärast keelan ära sõja orkestril mängida popurrisid, kuhu hümnus on sisse põimitud. Riisama keelan ära sõjaokestritel hümnuse mängimise mitte-kohtades oludes, kõrvises, restoraanides, kõisugustel joomapidudel j. n. e.

Selle käsu täitmise eest wastutawad orkestrite otsekohtesed ülemad ja kapelmestrid.

Sõjawägede Ülemjuhataja,

Kindralstaabi Kindral-Major Laidoner.

Sõjaminstri päewaläst Cesti Wabariigi sõjawägedele.**Nr. 45.**

Tallinnas, 3. augustil 1919. a.

Täienduseks päewaläsure nr. 41 teatan, et Cesti Wabariigi piiridesse sisse sõita ja siin elada ainult need Põhja-Lääne armees teeninud isikud wõivad, kelle komandeerimise tähtedel wõi puhkuse lubadel Mar- was meie 4. polgu ja Pihkwas meie 5. polgu staabi wiisid peal on.

Kui eelmaintud pollude staabid oma praegustelt kohtadelt lahkuvad, tuleb sisseõhida dokumenta Pihkwas ja Karwas olevate kõrgemate Gesti sõjaväe ülemate juures wiserida.

Põhja-Lääne armee teenivate isikute registreerimiseks tuleb registreerimise büroos, komandantuurides ja wallawalitsustes sellekohased raamatud sisse seada.

Sõjaministri eest

Kindral-Major **Sarka.**

Gesti sõjaväe mundri kirjeldus.

(Varustuswalitsuse ülema käst nr. 72, 30. 7. 1919)

Sõduri finel.

Kalew tumehall.

Inglise fineli laadi.

Kaelus samast riidest, laius kaelst mõttes 10 cm., kaeluse all üks lahtine pöön ülemahoidmise jaoks külmal ajal; turgu all üks konts. Selg ilma õmbluseta, kest selga sisseõmmeldud pöön, mille laius 9 cm., kahest poolest koos, mis ennast kaelst ühendawad kahe paari nõõpidega; iga paari nõõpide kaugus üksteisest pituti pöõna — 10 cm.; altpoolt finelst kest selga lõige, mille pikkus 42 cm. ilma nõõpideta.

Sineli esimene pool: nõõbid paremal hõlmal, ühes reas wiis nõõpi 10 cm. kaugusel üksteisest, selsamal

hõlmal paremal pool nõõpifid kolm haagi wastust, milledega pahem hõlm, peale nõõpide, tuleb kinni hoida.

Pahema pealläiwa hõlma laius turgu alt, esimese nõõbi augu juurest mõttes, 13 cm., alumise nõõbi augu juurest 12 cm., seespool hõlma kolm haaki.

Tasud wiltu, millede esimene kõrgem ots alumise nõõbi kõrgusel on, kaugus alumisest nõõbist 17 cm., wiltuse mõõt 9 cm., tasku laius 18 cm. Käitse läendib: samast riidest, laius 18 cm., wäljastpoolt kinnidõmmeldud, agi teha poolt lahtised, tasku asemel pruukimiseks.

Wooder ainult rinna ja selja kohal, kahe sifemise rinnatastuga. Sineli pikkus, pörandast mõttes kuni sineli alumise ääreni, 32 cm. Nõõbid matt walgest metallist, ehk nende puudusel, nõõbid riidega üle tõmmatud, läbimõõt 20 mm.

Walmistatakse 5-es suuruses.

Ühe fineli õmblemiseks tarwitada riidet ja muud materjali:

Kalewit, laius 30 werf.	4 ¹ / ₄ arf.
Walget pesuriidet woodriks, laius 16 werf.	4 ¹ / ₂ "
Woodriwahe riidet (kotid), laius 1 arf.	1 ¹ / ₂ "
Nõõpe	9 tüffi.
Haate	5 paari.
Õmblus-rullimitti (200 jardi)	1 ³ / ₄ rulli.

Sineli mõõdud tsentimeetrites 5-e kasru tarwis õmblemiseks:

Suurus	Tasje pikkus	Üleübine pikkus	Poolpiha laius	Waruka pikkus	Poolrinna jämedus	Pooltalje jämedus	Krae pikkus	Krae laius	Tastu pikkus	Stripi pikkus	Stripi laius	Stripi laius
1	46	135	25	71	54	52	53	11	18	25	9	48
2	46	133	24	70	52	50	52	11	18	25	9	48
3	45	131	23	68	50	48	50	11	18	25	9	45
4	43	124	22	67	48	45	48	11	17	24	9	45
5	42	122	21 ¹ / ₂	65	46	42	47	11	17	24	9	45

1000 fineli peale tuleb teha järgmised kaswud:

1. — 150 tüffi. 2. — 150 t. 3. — 300 t. 4. — 300 t. 5. — 100 t.

Sõduri kuub „Inglise frentsch“.

Tume-pruun hallitas. Kinnise kaelusega. Kaelus seiwew kahelordne. Kaelus samast riidest, millest kuub, ilma kandita. Kinnise rinnaga, wiie nõõbiga, kats rinna- ja kats puufatastut, taskud nõõpidega kinni, taskudel lapid peal. Tasud pealt filedad, sisseõmmeldud.

Kuue pikkus 6 cm. jalawahest allapoole. Nõõbid kuue ees käikete peal kuue riidest, ehk teisest materjalist, suurus 20 mm. läbi mõõta.

Selg file, kahe küljeõmblusega, selja peal pöön kahe nõõbiga. Käitse läendite pikkus 12 cm., klapp peal kahe nõõbiga. Walmistatakse 5-es suuruses.

Ühe frentsch'i õmblemiseks tarwitada riidet ja muud materjali:

Kalewit, laius 31 werf.	2 arf. 7 ² / ₅ werf.
Walget pesuriidet woodriks, laius 16 w.	3 " 12 "
Woodriwahe riidet (kotid), laius 16 w.	1 " — "
Puldani riidet krae jaoks, laius 14 w.	2 " 2 ³ / ₄ "
Nõõpe	11 tüffi.
Haate	2 paari.
Drutnõõpe	4 "
Õmblus-rullimitti (200 jardi)	1 ¹ / ₂ rulli.

Frentšhi mõõdud tšentimeetrites 5-e kasvu tarvis õblemiseks:

Suurus	Käse pikkus	Üleüldine pikkus	Poolpõhja laius	Varuka pikkus	Poolrinna jämedus	Poolkalle jämedus	Arve pikkus	Arve laius	Minnatasku pikkus	Minnatasku laius	Käijetasku pikkus	Käijetasku laius	Varuka striipi pikkus	Õõõna pikkus	Õõõna laius tšestelt	Õõõna laius õstalt
1	44	80	24	70	54	52	46	5	15	18	22	20	11	30	6	4
2	43	78	23	68	52	49	45	5	15	13	22	20	11	30	6	4
3	42	76	22 ^{1/2}	67	50	48	44	5	14	12	21	19	10	30	6	4
4	40	74	21 ^{1/2}	66	48	45	43	5	14	12	20	18	10	28	6	4
5	39	72	20	64	46	42	41	5	14	12	20	18	10	28	6	4

1000 frentšhi peale tuleb teha järgmised kasvud:

1. — 225 tütti. 2. — 300 t. 3. — 350 t. 4. — 75 t. 5. — 50 tütti.

(Järgneb).

Juulikuu aruanne

Cesti Vabadus sõjas langenud, haavata saanud, teadmata kaduma läinud ja vangilangenud sõdurite kohta.

	Surma saanud.	Haavatud.	Tead. kaduma läinud ja vangilangenud.	Kõrva üleüldine kaotus.	Märksed.
	Juuli kuul 1919.				
Ohvitseri	5	10	—	15	Siin hulgas on 2—3 päeva taotlused Riia all, teised peaaegu kõikalt Pihkva operatsioonis.
Rahva-wäelasi	140	416	30	586	

Ülemjuhataja staabi ülem
Kindralstaabi polkownik **Soots**.

Üleüldine osa.

Wäikeriikide sõjavägi.

J. Soots.

18

(Järg.)

V. Kindlustatud punktid.

Belgia on rohkem kui ükski teine riik kindlustuste peale rõhku pannud. Belgias olid kindlustatud mitte üksi ühikud linnad, vaid terve rida tähtsamaid punkte, mis kindlustatud seisukohad moodustasid. Riisugustest seisukohtadest olid tähtsamad: Antwerpeni kindlustatud seisukoht ja Maasi oru kindlustused. Wiimaste hulka tulewad ka Lüt-tichi ja Namüri linnade kindlustused arvata.

Kindlustused vastasid uuema aja nõudmistele: suur-tükkide tarwis olid soomustatud terastornid, inimeste tarwis tšement-telbrid; garnison tundis väga hästi

oma kindlustusi, sest juba raha ajal oli isikraline kind-lustuste vägi olemas, mis kindlustustes teenis.

VI. Sõjaväe kulud.

Belgia rahaks on frank, mis enne sõda kurfi järele 37^{1/2} kop. hõbedat maksis.

Rahwa arm Belgias oli umbes 7 miljoni. Sõja-wäe kulud ulatasid iga aasta üle 60 miljoni frangi; nõnda tuli iga elaniku peale 8,57 franki sõjamaksu. (Peale selle veel maks laewastiku heaks.) Selle summa hulka pole arvatud see raha, mis palgatud asemiktubele maksetakse, ehk see küll ka sõjaväe ülevalpidamiseks läheb. Rõigesuuremat kulu nõud sõjaväes teeni-jate ülespidamine. Teenijate tasu alufelt on palk; sõdgi- ja korteriraha Belgias ei tunta. Kindral-leitnant saab palka aastas 18 tuhat franki, polkownik 9 tuhat franki, kapten 4,3—5,1 tuhat franki, alamleitnant 2300—2950 franki. Kaptenid, kes 25 aastat on teeni-nud, saavad iga aasta 400 franki abiraha, niisama saavad leitnandid, kes 12 aastat on teeninud, iga aasta 200 franki abiraha. Sõjaväe liikumise korral ja kind-ralstaabi liiti arvatud ohvitseridele antakse päe-waraha.

Sõidutorral antakse mitmesuguse talji järele reisi-rahha. Kellel oma hobune on, millega ta teenistuses läib, saab aastas 500 franki hobuse toitmiseks.

Soldati palk teeb päewas 0,28—0,45 franki wälja, peale selle riided. Alamohwitserid peavad ise riided muretsema, sellepärast on nendel palga juure ka riiete raha arvatud, mis selle järele, kus wäeosas teegi teenib, mitmesugune on, kuid järgmistes piirides:

Abjutant-alamohwitser	2,70—3,25	franki päewas,
Wanem seersant-major	2,16—2,45	" "
Seersant-major	2,00—2,38	" "
Wanem-seersant	—2,20	" "
Seersant	—1,83	" "

Peale palga antakse soldatitele mitmesugustel juh-tumistel, nagu raiawäe manöwürite puhul, korra jalale seadmisel, laagris olles, lasteturustite puhul j. n. e. päewaraha, mille suurus mitmesugune on, 10 san-tiimist kuni 3,5 frangini, selle järele, mis eest seda raha antakse ja kellele, kas alamohwitserile või lihtsoldatite.

Igale wabatahtlikule on veel 30 franki kaus mää-ratud. Pool sellest summast saadetakse tema naesele ehk wanematele, teine pool pannakse hoiulaskusse wa-

batahtlike nime peale. Kuid seda raha võib waba-
tahtlik alles siis kätte saada, kui tema teenistuseaja
lõpust 5 aastat mööda on läinud, ja ainult sel korral,
kui ta ise ehk tema wanemad mitte üle 50 frangi otse-
koheseid maksusi ei maksa.

Nagu teada, on Belgia geograafiliselt niisugusel
kohal, kus teiste riikide huwid wõivad kokku pürgata.
Seda ära tundes arwas Belgia tarwilikus enesel
alal isik sõja wäge pidada, mida ta ka üleüldise
wäeteenistuse sunduse alusel korraldas. Kuid wastuwõet-
tud süsteem ei kindlustanud Belgiale mitte kõige
paremat ja wõimalikult suurt sõjawäge.
Selle põhjusti peame süsteemi põhjusmõtete rikkumise
sest otsima. Üleüldine wäeteenistuse sundus Belgias
põlnud mitte isiklik, sellepärast tekkis palkamine,
mille järeldusel sõjawälle suur hulk niisuguseid mehi
peasis, kes muude kasulikumate teenistuskohdade peale
ei peafenud. Pilt lipu all teenimise aeg ja lühike
ene tagawara olemine mõjusid kaasa, et
Belgias sõjaliselt õpetatud meeste tagawara väike
oli ja sellepärast sõja ajal raste oli wägesid suurenda-
dada, kuna aga kodanikude kaardiväel kahesugused —
poliitsei ja sõjawäe — ülesanded olid; pealegi oli see
wägi nõnda puudulikult ette valmistatud, et teda dieti
sõjawäeks ei wõinud nimetada, waid tema peale tuli
kui inimeste tagawara peale waadata, millest sõja
jooksul sõjamehi wõis valmistada.

On veel tähelepanemise wäärt, et Belgia sõjawäe
korralduse tugewam kül, kindlustatud punktid,
nääbse aja suurtekkide wastu nõnda wastupidawad
põnubi, kui loodeti.

(Järgneb.)

Meie sõjawäe aukraadidest.

„Sõduris“ nr. 22 on ilmunud Järweri kirju-
tus: „Mõni sõna ohwitseride auastmete kohta Eesti sõja-
wäes“. Selle pealkirja järele oleks wõinud arvata,
et autor ainult ohwitseride aukraadi kirjutas, kuid, üle
oma lubamise, teeb ta juttu ka rahwawäelaste omadest.

Artikli põhimõttega — et meil tuleksid mõned liiga
wenelised auastete nimetused osalt eestistada, osalt
europaeerida — kõigiti nõus olles, ei saa siiski kõigi
autori faktiilisi ettepanekuid heaks kiita.

Sattame üleüldisest põhjusmõtetest peale.

Autorile ei meeldi põhjusmõttelikult sõnad „ülem“
ja „alam“ ohwitseri auastete ja ametite nimetustes,
sest neil olla liiga orjamaail juures; nende asemel
tulla seada sõnad „wanem“ ja „noorem“. Selle järele
tuleks siis meie sõjawäes ära kaotada nimetused, nagu:
„ülem-ohwitser“, roodu-ülem“, „bataljoni-ülem“, „polgu-
ülem“ j. n. e. Kuid nimetus „wanem“ ei ole sugugi
sõjawäeline termin, ta ei wasta distsipliini mõistele,
sest wanem on itta primus inter pares, esimene ühe-
suguste hulgas. Sõna „wanem“ tekitab käsualusies
lihtsalt walesiarusaamist, ta lasets arvata, nagu oleks
wäeosa mõni nõukogu, kus „wanem“ ainult presidendiks
oleks. Ei, sõjawäelise korra pärast on just tarwilik,
et wäeosa ülem ka oma nimetuse järele tõesti ülem
oleks, selle kätse wastuwaiblemata peab täitma. Selle-
pärast siis mitte „wanem“, waid „ülem“.

Teisets, on Järweri soovitatud süsteem nii nime-
tuste kui ka ehituse poolest ühehülgeft saksapäranne.
Mis on need „pealitud“ ja „kindralpealitud“ muud
kui otsekohesed tõlked Saksa keelest! Kui meie aukraa-

dide süsteem praegu liig weneline on, siis on selleks
oma põhjusel. Meil ei olnud dieti aega oma algu-
pärast süsteemi looma hakata (kui sõjaasjanduses üle-
üldse midagi algupärast luua wõib!). Pidime tahes
ehk tahtmata wastu wõtma korra ja nimetused, mis
meile kõigile juba tuttawad ja arusaamad olid. Pealegi
oli paljudel ohwitseridel Wene teenistuse eest aukraa-
dised saada, neid aga wõis Wene süsteemi järele anda.
Maksusi ja arusaamatusi oleks tekitanud Wene teenis-
tust mõne uue süsteemi põhjal lihtwäerima hakata.
Ja, kui Wene ja Saksa süsteemi wahel walida tuleks,
siis annaksin mina eesõiguse iftagi Wene omale.

Kolmandaks, paistawad autori teated „wiie suurema
riigi“ ohwitseri auastete kohta natuke wanad olewat.
Nad on enne-sõja-ajast pärit, kus ka Wene sõjawäes
lipnikka ja ohwitseri-asetäitjaid ei olnud, ja wenelastel
ainult staabikapten (meie alamkapten) rohkem oli, kui
sakslastel. Sõja ajal aga tekkisid ka Saksa, Prantsuse,
Inglise ja teistes sõjawägedes „lipnikud“, „ohwitseri-
asetäitjad“ jne.

Keljandaks, näib autoril tahtmine olewat meie
auastete redelit Väände-Euroopa omast mehniliselt
kõrgemale ajada. Nii tahab ta meie kaptenit, s. o.
roodu komanderi, majoriks teha, kuna aga major
Väände-Euroopas bataljoni, wahel koguni polgu koman-
deriks on. Peab tunnistama, et just Wene sõjawäes
aukraadid, ametitega wõrrelkult, liiga kõrged on. Meil
on mõni staabiohwitser, kes oma auastele wastawa
ameti jaoks mitte kohane ei ole, kuid seda tema kõrge
aukraadi pärast alama ameti peale määrata ei saa,
ja nõnda ei saa niisugust ohwitseri küllalt kasulikult
ära tarwitada. Sellepärast arwan, et niisuguste oh-
witseride arwu suurendada ei tohi, auasteid meha-
niliselt kõrgendades. Roodu komander on igal pool
kapten, ja meil pole ka tarwis teda majoriks teha.

Wiinendaks, ei oleks ka praktiline ohwitseride au-
astetele sõna „wanem“ ette panna. Teatawasti tar-
witataks nimetusi nagu „alam-leitnant“, „alam-kap-
ten“ ja „alam-polkownik“ ainult ametlikkudes pabe-
rites, kuna harilikus läbikäimises lühiduse ja wiisatuse
pärast lihtsalt „leitnant“, „kapten“ ja „polkownik“ del-
daks. Sarnane kodune ülendamine ei ole aga siiski
mitte nii piinlik, kui „wanem-leitnandi“ wõi „wanem-
pealiku“ alandamine lühiduse pärast leitnandiks wõi
pealikuks.

Mis wiimaks autori soovitatud kolme-süsteemi
puutub, siis oleks see küll wastuwõetaw, wäljamannes
seisukohast, et igal ametil wastaw aukraad oleks. Ni-
melt oleks siis alam-leitnant roodu nooremaks ohwitse-
riks, leitnant — roodu wanemaks ohwitseriks, ja kap-
ten — roodu komanderiks. Sõda tõi meile küll ka
ohwitseri-asetäitjaid ja lipnikka, kuid rahuaegses sõjawäes
neid loodetawasti olema ei saa. Teisest küljest peab
mees pidama, et sõjas ohwitseri ka wahwuse ja
hoolsa teenistuse eest ülendataks, ilma et wõimalik oleks
neile iga kord ka wastawaid ametisi anda. Selle-
poolest oleks soovitam, et ober-ohwitseri auasteid
rohkem oleks. Meie pole ju harjunud ühes auastes
kaupa — kuni 8 aastat — istuma, nagu see rahu ajal
kolme-süsteemi juures paratamata on.

Mis majori aukraadis puutub, siis wõiks see wastu
wõtta, kuid ainult bataljoni ülema ameti tarwis.
Nüüdne „alam-polkownik“ oleks siis polgu ülema abi
auasteks, kuna „polkownik“, nagu seni, polgu ülema
tarwis oleks. Wiimase kahe auaste jaoks oleks ehk
küll kohasem „pealik“ panna, nimelt: „noorem-pea-
lik“ — polgu ülema abi jaoks („noorem“ abina oleks

ifka nagu ligemal kui „alam“), ja „pealif“ — polgu-
ülemä jooks.

Kindrali auasteid on meil praegu kaks: kindral-
major ja kindral. Meie väikele sõjaväele oleks sellest
küllalt. Kui aga tingimata kolme-süsteemist kinni
tahetaks pidades, siis võiks nende wahel kindral-lei-
nant seada. „Kindral-pealif“ (Generoloberst) oleks
liiga sahapärane. Ka „brigaadi-kindral“ ja diviisi-
kindral“, nagu muudel väljamaadel, oleks liiga ame-
titega seotud. Kuidas, näituseks, ühendada warustuse
walituse ülemat „brigaadi-kindraliks“ ehk jälle wägede
ülemjuhatajat „diviisi-kindraliks“? Jäädagu siis juba
seniste nimetuste juure. —

Rahwawäelaste auastete kohta oleks ehk järgmist
tähenõu:

3gas sõjaväes tuleb „reamehe“ järel „kapral“
ehk „jesreitor“. See nimetus antakse hoopis teenis-
tuse ja heade elutommete eest reamehele, kes õpeto-
mandot ei ole läbi teinud. Neid aga, kes õpetomando
on lõpetanud, ühendatakse, „alam-ohwitserideks“ ehk
„seersantideks“. See viimane nimetus ei lähe juba
oma kõla poolest eestlasele, ja kui ta „alamohwitseri“
ei taheta, siis peab juba mõni uus nimetus leitama,
kuid alamohwitseri kapraliks nimetada ei wõi, sest
„kapral“ on rahwuswaheline jesreitori nimetus. Ka
„rooburana“ ei kõlba „weltweebli“ asemel, sest selles
nimetuses on midagi pilkelist, muigawat.

Üleüldse, kui meie oma sõjaväe auasteid muuta
tahame, siis ei pea meie neid wenepärastest igatahes
mitte sahapärasteks tegema. Ja kui meie oma nimetu-
sed wõtame, siis ärme walime mitte sõimunimesid.

Miles.

Seisukord meie wäerindadel.

Jamburi sihil läks viimane nädal wõrdlemisi
rahulikult mööda. Waenlane siin aktiivsus ei awal-
danud. Oli ainult elaw maakuulajate tegewus ja wa-
hete-wahel ka suurülitule wahetus.

Lunga sihil oli tegewus juba elawam, iseäranis
Bihkwa-Lunga raudtee ja kiwitee liinil. Waenlane oli
siia uusi wäeosasid juure toonud, ja nimelt 3-da bri-
gaadi 5-st diviisist. Nende uute jõudude abil wõttis
ta pealetungimise ette, ja temal läkski lorda Strugi-
Belaja jaama ajutiselt oma alla wõtta, kuid meie wastu-
pealetungimisel löödi ta sealt jälle wälja.

Porhowi sihil olid kogu nädala jooksul ägedad
lahingud pealetungimise waenlasega. Kuid ta siin ei
olnud waenlasel edu ja kõik tema pealetungimised löödi
tagasi. Ainult lõuna pool Bihkwa-Porhowi raudteed
tõmbasid meie wäed endid waenlase ülejõu ees natu-
lene tagasi.

Ka Ostrowi sihil tungis waenlane kõik see nädal
ägedalt peale. Paistab, nagu tahaks waenlane maksu
mis maksab Bihkwa linna oma alla wõtta, ja selle-
pärast wõttis ta siis ka Lunga, Porhowi ja Ostrowi
sihtidel üleüldise pealetungimise ette. Waenlase üle-
laalu ees pidiid meie wäed endid sel sihil tagasi tõm-
bama: nad asuwad siin praegu Rebi ja Escherjoha
jõgede liinil.

Wõdaloowo sihil suuremat tegewust ei olnud.
Oli ainult kottupõrtamisi eelwägede ja maakuulajate
wahel.

Üleüldiselt kottuwõttes peab järeldama, et algatus

Bihkwa all waenlase kätte on läinud ja seisukord seal
tema kasuks on muutunud. Jamburi all on seisu-
kord meile endist wiisi kindel.

Rahewõitlus õhus.

R. Requadt.

(Lõpp.)

Nüüd ei olnud enam aega kahelda. Nüüdsest kurwi
pahemale poole. Mafin pööras ja lendas lõuna-ida
sihis edasi. Kordasin seda manöwrit, ja nüüd lenda-
sin wähemalt ida sihis. Waatasin, mis wenelane teeb.
Tema oli mulle järele tulnud, neibjamu kõwerusi tehes.
Dise kui oleksin mina teda enese järel tõmmanud!
Hakkasin aimama, et tema niisama palju suudab kui
minagi, wahest isegi rohkem. Lastis ta meel? Ei, ta
ei lastnud enam, sest minu kõwerused ja pöörangud
raskendasid tal sihtimist.

Mis nüüd? Ütskõit, katsum weel kord. Lasin ma-
sina sinna-täna hüpelda, tõuslesin — langlestin,
kuid midagi ei aidanud. Misjuguise manöwri mina
ka tegin, wenelane jäi ifka kõrgemale — seisutorra
walitsejaks. Mulle sai ühe korraga selget: ei olnud
midagi parata! „Ainult mitte lootust kaotada!“ mõt-
lesin ruttu. Tõstsin käed üles, panin nad tüüratta
peale, hoidsin sellist kõwasti kinni, sest see mõte lohutas
mind. „Järele kaaluda!“ manitsestin ennast. Mis
peab tegema? Ma ei tea, mis ma sel korral mõtlestin,
kuid äkki sai mulle selget, et sellele seisutorrale lõpu
pidin tegema. See oli minul korraga kaljukindel.
Kõigepealt sanga-sanga lennata, nii et wenelane
jälgedes tublisti wantuma hakab ja kindluse kaotab, siis
äärmine järsklend üles, mis mind kas waenlasest üle
aitab ehk jälle mulle hukatusi toob. Dieti ei olnud
mul mingit lootust selle manöwri õnneliku lõpu peale,
sest kauguste wahelkord oli liiga wenelase kasuks.

Siiski tahtsin õnne katsuda. Istusin kindlaminu
oma kohale, tegin äkki pöörangu pahemale poole, siis
tõkk aega otse edasi, jälle pöörang pahemale poole,
siis jälle otse edasi, äkki pöörang paremale poole, weel
otse edasi, siis järsku ülespoole.

Mafin ajas end wärisedes püsti. Tõmbasin tüüri
ifka rohkem järele, nii et mafin nii järskult tõusis, kui
weel wähegi wõimalik. Nüüd pidi mäng otsustatama.
Olin täiesti rahulik. Ma ei mõtelnud, et mulle lorda
läheb; ma ei mõtelnud ka, et mulle mitte lorda ei
lähe. Ma ei mõtelnud dieti midagi, waid usaldas
täiesti oma saatust. Imelik pidulikkuse tundmus tekkis
minus, kui ma end nõnda, wõidu wõi surma ootel,
oma wärisewal mafinal ülespoole lasin tunda. Kord
mõtlestin: kui ma nüüd maha kukun, jään niisama rahu-
likuks, nagu praegu olen; see oleks ilus surm. Mulle
oli, nagu oleksin magama uinummas. Wenelane ei
huvitanud mind enam. Mõtlestin temast ainult üts-
kõitelt. Mul oli tundmus: mis seal kufagilt tuleb,
ei ole mitte wenelasest waenlane, waid saatus. Selle-
pärast ei waatanudki ma enam tema poole.

Äkki kuulsin terawat rubinat ja wilinat enese kõrwal
paremas kandepinnas. Waatasin sinnapoole. Na, kuuli-
pilduja trehwamisid! Pidin üksifilmi kandepinna peale
wahtima, kuhu wenelase kuulipilduja palju muste au-
tusid sisse tikkis, üks aul teise kõrwale, nii et terve
lint nendest sai; kord hüppas see lint siia, kord sinna,
imelikud paelad ja ilustused said nendest, äkki läks ta
digeks, filmapilgu peatas ta kandepinna äärmisel serwal,

ronis siis pillamisi, paul-paugult, auk-augult, üles minu poole, tuli ikka ligemale, ikka väitsemaks läks wahel minu ja tema wahel. . . istusin kõit see aeg täiesti wagufalt, liigutamata. Paar torda nägin pil-tisid oma elust nagu unenägusid mööda lendawat, kuna minu pilk auk-augult minu poole kobawat linti jälgis. . . äkki: kadunud oli ta! nagu katkestatud! Kui onke ei olets olnud, oleksin arvanud, et see unes oli.

Olgu kuidas oli, kuid minu poole kobaw lint oli äkki katkestatud. Mina ei olnud sellest sugugi ülla-tatud, ainult kergemini tõmbasin hinge. Siis kuulsin, et mootori ragisemine suurenes, et propelleri hundamine kõwenes: umbes viieteinme meetri kõrguselt lendas wenelase masin otse minust üle; ühtlasi luskus gond-listi midagi musta alla, see oli küll pomm; ta ei läi-nud minu masinale aga pihta, waid wuhises pahema kandepinna kõrwalt mööda — alla sügawusse. Wene-lase kuulipilduja pöörbus jälle kohe meie poole tagasi; mustast torust tuli jälle wäike walge pilwefene näh-tomale, meie ümber wuhisid jälle kuulid. Äkki längus wenelase masin ettepoole, lendas pöörase kiirusega järsku alla maa poole, lõi end siis jälle üles. Imelik: põge-kes ta nüüd wõdi oli ta pihta saanud? See küsimus jäigi wastamata, mina aga tõmbasin selle äkilise pöörde tõtu kergendatult hinge. Wõitlus näitas mulle tun-disid kestnud olemat, kui aga kella waatafin, nägin, et kottupõrkamisest saadit waewalt kahessa minutit mööda oli läinud.

Sõja Ringkonna Kohtu istu-misel

13. augustil s. a. olid järgmised asjad arutusel:

1) Käsu mittetäitmisel ja wasturää-kimisel süüdistati rahwawäelast Karl Nus'i, seda kõhki kõhke oli saadetud ja seda käsku ei täitnud, waid roodu ülemale wastu rääkis. Kohus leidis Nus'i süüdlase olemat S. N. S. § 96 ja § 104 järele ja mõistis teda üheks kuuks peawahiti; et aga kohtualune wahel ajal sõjawäe teenistusest wabastatud oli — muu-deti otsus ümber kahelkuuliseks wangistususeks kodanlises wangimajas.

2) Enamlaste poole üleminemisel süü-distati rahwawäelast Hindrel Pihlakas't, kes mine-wal aastal detsembri kuus Nõgawere mõisa juures omast wäeosast maha jäi, et meie wägede taganemisel waenlase piirtonnas oma koju jääda, ja hiljem waen-lase teenistusesse wabatahtlikult astus ja seal teenis kuni waenlase Narwa linna toha taganemiseni ja siis seal tagasi koju tuli. Sõjawälja kohus mõistis ta 3. aprillil s. a. 12 aastaks sunnitööle. Amnestia Seaduse II. aja põhjal oli Pihlakas'e palwe peale see asi Sõja Ringkonna Kohtusse uuele läbimaatamisele antud, kus asi 13 s. k. päwal arutusle tuli. Kohus leidis Pihlakas'e waenlase teenistusesse astumises süüdi olemat ja mõistis ta U. N. S. § 109 põhjal, 4 aastaks sunnitööle. Wäeosast lahkumise süüdistus langes amnestia seaduse põhjal ära. Kohtualune wõeti kohe wahi alla.

3) Taagepera walla kodaniku Johan Heidemann'i süüdistati sellesama walla lasta Willemsjon'i enamlastele lättejuhatamisel, kus juu-res Willemsjon Walgas enamlaste poolt ära jur-mati. Sõjawälja kohtus mõisteti Heidemann kõigi diguste kaotamisega 4 aastaks wangiroodu.

Amnestia Seaduse II. jao põhjal tuli asi 13. s. k. päwal Sõjawäe Ringkonna kohtus uuesti arutamisele. Kohtusse kutsutud tunnistajate läbi tehti otsus, et kohtualune ise see aeg enamlaste poolt kinni oli wõetud ja ühes tunnistajatega, kes ta enamlaste käes wahi all olid, pärast wabaks lastud, kuna enamlasted Willemsjon'i nimikirja ja pärawapildi järele arreteerisid. Kohus leidis Heidemann'i süüdi olemat. Wäljakohtu otsus lükati ümber ja Heidemann mõisteti priiks.

4) Kroonu suhtruga angeldamises süü-distati warustusel ametniku leitnant Karl Petri'i. 15 detf. 1. a. kui enamlaste pealesurumisel Ratwere linna ewakueeriti, tehti kohtualusele ülesandeks Ratwere mõisnikkude ühise labust suhtru tagawara sõjawäe tarwis wõtta. Ülepea saadi seal 51 kotti peenikest suhtrid, mis wagunisse laaditi ja Tapale saadeti. Osa sellest suhtrist, nimelt 8 kotti, oli aga Petri Tallin-nasse saatnud ja siin oma kerterisse toonud, kust kohe kaks kotti ühele weewoorimehele ära oli müünud. Et aga woorimees seda suhtrid edasi müüma hakkas ja lugu miilitse kõrwu läks, kellele see suhtru müü-mine kahtlane paistis olemat ja kohtualuse ühes suh-truga ülemuse kätte toimetati. Asjale anti seadusline käik ja leitnant Petri tuli kohtus wastust anda. Kohtualune püüdis omalt poolt toodud tunnistajate kaudu selgete teha, et suhtrid on Ratwere kaupmehe L. Käest Tallinna toomisest saadud, kuna kaupmees L. tõendas, et ta mistit suhtrid Tallinna Petri'ga pole saatnud. Niisama tõendasid teised warustusel ametnikud, et Ratwerest rekwireeritud suhtrist püüdis 8 kotti. Kohus leidis leitnant Petri süüdlase olemat ja mõistis ta kõigi isearaliste diguste kaotamisega üheks aastaks wangiroodu. Kohtualune wõeti kohe wahi alla.

5) Daimamise eest oli süüpingil sõjawäe amet-nik Liimak. Kohtualune oli ametlikus raportis oma kaasteenijat W. sõnadega laimanud, mille eest teda kohtu alla anti. Kohus leidis L. süüdlase olemat ja mõistis ta 15 päewaks orestit peawahis.

6) Purjus oleku eest wahi postil ja atkkae matsumõtmises olid süüpingil r/w. Eduard Molder ja Rudolf Blumfeldt. Esimene oli sõjawälja kohtu poolt selle eest, et ta Woldi jaama juures wahi pealt ära oli läinud Woldi alewi ja seal ennast purju joonud, kõigi diguste kaotamisega, 10 aastaks sunnitööle mõistetud.

Teine, Blumfeldt, oli selle eest, et purjus ole-tus wahi peal olles kellegi juudi käest, teda sahter-damise pärast kinni wõtnud, 25 marka atkkae matsumu wastu wõtnud, aga pärast jälle tagasi andnud, — kõigi diguste kaotamisega 8 aastaks sunnitööle mõistetud.

Amnestia seaduse II j. põhjal tuli see asi 13. s. k. p. sõjaringkonna kohtus uuesti arutamisele. Kohus leidis süüdistuse jaolt põhjendatud olemat ja mõistis mõlemad kohtualused 1 kuuks wangi. Et aga kohtu-alusel sõjawälja kohtu otsuse järele juba 5 tuud olid wangis olnud, said nad kohe wabaks.

Begateated.

Admiral Cowan'i telegramm Eesti sõjawägede ülemjuhatajale.

Kindral Laidoner on oma õnnesõowi-telegrammi peale Kroonlinna lahingu puhul Inglise Baltimere lae-wastiku ülemalt admiral Cowanilt järgmise was-tuse saanud:

„Kindral Laidonerile. Briti laewastiku nimel on minul ütelda, wastufeks Teie lahke terwituse peale Eesti Maa- ja Meremäe poolt, et see on meie uhkuseks ja rõõmuts teha mis võimalik Teie isamaa kasuks, kes ofustawa ja tagajärjerikka wastupanekuga enamuse wastu ja eraforralise pealetungimiseega on fogu aasta meie kõige sügawamat imestust äratanud“.

Merelahing Inglise ja enamlaste laewastikkude wahel Kroonlinna all.

18. aug. hommikul tungis Briti õhulaewastik Kroonlinna peale. Kindlust ja tema dokkifid pommitati tugevasti: kuulipildujaisi awati tuli. 5 minutit hiljem, keset suurt segadust, mida sünnitanud pealetungimine õhus, sõitis Briti sõjalaewastit sõjasadamasse ja lastis mitu torpeedot välja. Selle kallaletungimise tagajärjel sai dreadnought „Petropawlowff“ 2 torpeedot külge ja on, nii palju kui praegu teada, sadama põhjas mabalas wees. Lahingulaew „Andrei Perwoswannidi“ lasti ka põhja ja need laewaosad, mis madala wee pärast pinnale jäid, põlesid, kui neid wiimast tähele pandi. „Bamjat Mowale“ lasti ka torpeedo ja ta lamab praegu ühel küljel. See laew oli labulaewaks enamlaste weealustele paatidele. Selle lahju lihts tuleb weel arvata, et palju waenlasti pommitamise ja kuulipildujate tule läbi surma said. Sellest edulast pealetungimisest tagasi tülles nägid Inglise merejõud weel ühte enamlaste laewa ja lastsid ta põhja. Ta nime ei ole weel teada.

Teiste teadete järele on ainult Inglise mootorpaadid sadamasse sisse sõitnud, kuna suuremad Inglise laewad lahingust üleüldise osa ei olla wõtnud. Inglise lastel oli Wene laewade seiskuford täpisealt teada, sest päewal enne lahingut olid nende lendurid Kroonlinna sadama päewapildile üles wõtnud. Pommitumise ajal walgustasid kõi kiirteheitjad taewaalust ja kommunistide fogu tähelepanel oli lennupaatide peale pöördud. Kii wõifid Inglise mootorpaadid õõsel tähelepänemata Kroonlinna sadamasse tungida. Wiinid ei ta kistanud neid, sest nad sõitsid neist üle.

Inglaste wõit Põhja-Wenemaal.

Arhangelst teatatakse 15. augustil: Ingliseed on Põhja-Düüna ääres enamlaste üle suure wõidu saanud. Umbes 2500 enamlast on wangi wõetud. Wangilangenud enamlaste arw on suurem, kui üleüldine inglaste arw kes lahingust osa wõifid.

Weealuste paatide ärafaotamine.

Reuteri tel.-talitus teatab: Viiduriigid on käsu annud, et weealuste paatide kui kallaletungimise-abinõude ehitamine kõigis liidusõjalaewastikkudes tuleb lõpetada.

Saksa sõjawäe suurus.

Saksa kaitseminister Nothe on rahwusfogu koosolekul 17. augustil ütelnud: Saksa sõjawäes on praegu umbes 400.000 meest, kõi sõjawäeosad Kura- ja Loodumaal ühes arwatud. Kõi need sõjawäeosad on hiljuti kõhte osasse jaotatud: piiritaitewäed ja sisemaa wäeosad. 1. oktoobriks on Saknamaal ainult weel 250.000 meest sõjawäe.

Inglased Meemelis maale tulnud.

Inglased on Meemelis maale tulnud ja selle firma oma alla wõtnud.

Denikini wäed

on wiimaste teadete järele Hersoni, Nikolajewi ja Tšcherkassõi ära wõtnud.

✻ || Kirjawastused. || ✻

A. K. Autoroodust, Tartus. Teie kirja oleme edasi annud wastawale ülemusele — kirjeldatud wäärnõhtuste kõrwaldamiseks.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Nink
Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja Kaab.

Sõjawäe trükikoda

on igati suurendatud, nii trükimasinate kui ka kirjade poolst ja wõtab sõjawäe osadelt kõiksugu tellimisi tabelite, blankettide, raamatute ja ilutööde trükkimise peale wastu ja täidab neid korralikult ja ruttu.

Hinnad 30—40% odawamad eratrükikodade hindadest.

Üleüldiselt tarwisminewad blankettid ja raamatud on ladus walmis ja saadetakse wiibimata tellimise kättesaamise järele välja

Tellimiste postiga saatmine sünnib tellija kulul ja riisikul

Adress: Tallinn, Rütli tänaw № 13. — Kõnetraat № 317.

Sõjawäe trükikoja Ülem.